

Walentyna Wróblewska

Wydział Pedagogiki i Psychologii
Uniwersytet w Białymstoku

STUDENCI WOBEC IDEI INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ (KOMUNIKAT Z BADAŃ)

Obecnie przedmiotem dużego zainteresowania polskich elit politycznych jest proces stopniowego jednoczenia się Europy. Polscy politycy pragną szybkiego członkostwa Polski w Europejskiej Wspólnocie. Społeczeństwo wyraża bardzo zróżnicowane opinie na temat tego procesu. Myślę, że warto przeanalizować stosunek studentów do idei integracji europejskiej, ponieważ młodzież ta będzie bazą dla przyszłych elit politycznych i intelektualnych.

W tym komunikacie chciałabym przedstawić opinie studentów piątego roku z dwóch kierunków: pedagogika i prawo oraz o różnym poziomie aspiracji edukacyjnych na temat: Czy uważa Pan(i) ideę zjednoczonej Europy za możliwą do spełnienia, czy raczej za utopię? oraz: Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że życie człowieka w zintegrowanej Europie będzie lepsze niż dzisiaj?

Na tak sformułowane pytania odpowiadało 162 studentów piątego roku. W tym 43 studentów pedagogiki i 119 studentów prawa (dane liczbowe odpowiadają 30% ogólnej liczby studentów piątego roku na poszczególnych kierunkach).

Czy uważa Pan(i) ideę zjednoczonej Europy za możliwą do spełnienia, czy raczej za utopię?

Respondenci odpowiadając na to pytanie mieli do wyboru kategorię z następującej kafeterii odpowiedzi:

- a) uważam za możliwą do spełnienia
- b) uważam za niemożliwą do spełnienia
- c) trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Z zebranych danych wynika, że 50% ogółu badanych wybrało kategorię „trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie”. Wskaźniki procentowe przy pozostałych odpowiedziach są zbliżone do siebie. Nieco więcej studentów, bo 25%, uznaje, że idea zjednoczonej Europy jest niemożliwa do spełnienia. 25% respondentów określiło, że idea jest możliwa do spełnienia.

Tablica 1
Odpowiedzi na powyższe pytanie a kierunek studiów

Czy uważa Pan(i) ideę (...) za możliwą do spełnienia, czy raczej za utopię?	pedagogika		prawo		ogółem	
	L	%	L	%	L	%
uwzględam za możliwą do spełnienia	13	30	27	22	40	25
uwzględam za niemożliwą do spełnienia	6	14	35	30	41	25
trudno udzielić odpowiedzi	24	56	57	48	81	50
ogółem	43	100	119	100	162	100

Źródło: badania własne

Rozpatrując odpowiedzi studentów ze względu na kierunek studiów zebrano interesujący rozkład materiału empirycznego. Najwyższe wskaźniki procentowe zanotowano przy kategorii „trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie”. 56% studentów z kierunku pedagogiki i 48% studentów z kierunku prawniczego udzieliło takiej odpowiedzi. Wielu studentów z kierunku pedagogicznego, bo 30%, uważa ideę za możliwą do spełnienia. Podobnie uważa tylko 22% studentów z kierunku prawniczego. W kategorii „uwzględam za niemożliwą do spełnienia” zanotowano tylko 14% wyborów studentów pedagogiki i ponad dwukrotnie więcej (30%), studentów prawa.

Interesujący rozkład materiału empirycznego uzyskano przy analizie odpowiedzi studentów o różnym poziomie aspiracji edukacyjnych¹. Odpowiedź „uwzględam ideę za możliwą do spełnienia” wybrało najwięcej studentów o wysokim poziomie aspiracji edukacyjnych (37,1%), 28,6% studentów o niskim oraz 21,5% studentów o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych.

Tablica 2
Odpowiedzi na powyższe pytanie a poziom aspiracji edukacyjnych studentów

Czy uważa Pan(i) ideę (...) za możliwą do spełnienia, czy raczej za utopię?	Poziom aspiracji edukacyjnych					
	wysoki		średni		niski	
	L	%	L	%	L	%
uwzględam za możliwą do spełnienia	10	37	26	26	4	19
uwzględam za niemożliwą do spełnienia	8	30	31	26	2	14
trudno udzielić odpowiedzi	9	33	64	53	8	57
ogółem	27	100,0	121	100,0	14	100,0

Źródło: badania własne

Idea zjednoczonej Europy jest niemożliwa do spełnienia zdaniem wielu studentów o wysokim poziomie aspiracji edukacyjnych (30%). Tak uważa nieco mniej studentów o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych (26%). Najmniej studentów o niskich aspiracjach edukacyjnych (14%) wyraża zdanie, że idea jest niemożliwa do spełnienia.

¹ Ze względu na charakter tekstu (komunikat) nie podejmuję analizy terminów: aspiracje edukacyjne, poziom aspiracji edukacyjnych.

Przy kategorii „trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie” zanotowano najwyższy wskaźnik wśród studentów o niskich aspiracjach edukacyjnych (57%), niższy wśród studentów o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych (53%) i zdecydowanie najniższy wśród studentów o wysokich aspiracjach edukacyjnych (33%).

Reasumując analizę odpowiedzi na pytanie: czy uważa Pan(i) ideę zjednoczonej Europy za możliwą do spełnienia, czy raczej za utopię? – nasuwają się pewne wnioski. Liczna grupa ogółu badanych wykazuje postawę niezdecydowaną co do możliwości spełnienia idei. Bardziej optymistycznie nastawieni do idei integrującej się Europy są studenci z kierunku pedagogicznego niż studenci z kierunku prawniczego. Zauważa się pewną prawidłowość przy analizie odpowiedzi studentów o różnym poziomie aspiracji edukacyjnych. Im ich wyższy poziom wykazują studenci, tym bardziej są zdecydowani w wyrażaniu swego zdania na dany temat oraz tym bardziej są optymistycznie nastawieni do idei zjednoczonej Europy.

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że życie człowieka w zintegrowanej Europie będzie lepsze niż dzisiaj?

Badani studenci odpowiadając na powyższe pytanie mieli możliwość wybrać jedną kategorię z następującej kafeterii:

- a) tak, zgadzam się całkowicie
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) nie, w ogóle z tym nie zgadzam się
- e) inna odpowiedź.

Tablica 3

Odpowiedzi na powyższe pytanie studentów z różnych kierunków studiów

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że życie człowieka w zintegrowanej Europie będzie lepsze niż dzisiaj?	pedagogika		prawo		ogółem	
	L	%	L	%	L	%
tak, zgadzam się całkowicie	5	12	8	7	13	8
raczej tak	27	62	66	55	93	57
raczej nie	5	12	18	15	23	15
nie, w ogóle z tym nie zgadzam się	1	2	4	3	5	3
inna odpowiedź	5	12	23	20	28	17
ogółem	43	100,0	119	100,0	162	100,0

Źródło: badania własne

Z danych liczbowych i procentowych przedstawionych w tablicy 3 wynika, że większość badanych (57%) raczej zgadza się z powyższym twierdzeniem. 17% badanych udzieliło innych odpowiedzi, 14% raczej nie zgadza się z twierdzeniem, że życie człowieka w zintegrowanej Europie będzie lepsze niż dzisiaj. Tylko 8% badanych zgadza się całkowicie oraz 3,1% respondentów nie zgadza się całkowicie z tym twierdzeniem.

Analizując odpowiedzi studentów z różnych kierunków zauważa się zróżnicowany rozkład materiału empirycznego. Przy kategorii „tak, zgadzam się całkowicie” zanoto-

wano prawie dwukrotnie wyższy wskaźnik procentowy wśród studentów z kierunku pedagogicznego (12%) niż wśród studentów z kierunku prawniczego (7%). Przy drugiej kategorii „raczej tak” również zanotowano wyższy odsetek studentów pedagogiki (62%), a niższy studentów prawa (55%). „Raczej nie”, takiej odpowiedzi udzieliło 15% badanych z kierunku prawniczego i nieco mniej, bo 12% z kierunku pedagogicznego. „Nie, w ogóle z tym nie zgadzam się”, tę odpowiedź wybrało 3% studentów z kierunku prawniczego i 2% studentów z kierunku pedagogicznego. Innych odpowiedzi udzieliło 19,3% studentów prawa i 11,6% studentów pedagogiki.

Tablica 4

Odpowiedzi studentów na powyższe pytanie a poziom aspiracji edukacyjnych

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że życie człowieka w zintegrowanej Europie będzie lepsze niż dzisiaj?	Poziom aspiracji edukacyjnych					
	wysoki		średni		niski	
	L	%	L	%	L	%
tak, zgadzam się całkowicie	6	22	7	6	0	0
raczej tak	14	52	69	57	10	72
raczej nie	4	15	17	14	2	14
nie, w ogóle z tym nie zgadzam się	0	0	5	4	0	0
inna odpowiedź	3	11	23	19	2	14
ogółem	27	100,0	121	100,0	14	100,0

Źródło: badania własne

Materiał empiryczny dotyczący analizy odpowiedzi studentów o różnym poziomie aspiracji edukacyjnych na powyższe pytanie przedstawia tablica 4.

Odpowiedzi „tak, zgadzam się całkowicie” udzieliło czterokrotnie więcej studentów o wysokim poziomie aspiracji edukacyjnych (22%) niż studentów o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych (6%). Żaden student o niskim poziomie aspiracji edukacyjnych nie wybrał takiej odpowiedzi.

Odpowiedź „raczej tak” wybrało najwięcej studentów o niskim poziomie aspiracji edukacyjnych (72%), mniej o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych (57%) i najmniej, studentów o niskim poziomie aspiracji edukacyjnych (52%).

Przy odpowiedziach „raczej nie” dane procentowe rozkładają się prawie równomiernie wśród każdej z grup studentów (15%, 14%, 14%). Odpowiedzi „nie, w ogóle z tym nie zgadzam się” wybrali tylko nieliczni studenci o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych (4%). Innych odpowiedzi udzielali przede wszystkim studenci o średnim poziomie aspiracji edukacyjnych (19%). Tylko 11% studentów o wysokim poziomie aspiracji edukacyjnych i 14% studentów o niskim poziomie aspiracji edukacyjnych udzieliło innych odpowiedzi.

Na podstawie analizy odpowiedzi na pytanie: czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że życie człowieka w zintegrowanej Europie będzie lepsze niż dzisiaj – można zauważyć, że przy pozytywnych odpowiedziach (tak, zgadzam się całkowicie; raczej tak) zanotowano wyższe odsetki studentów z kierunku pedagogicznego, a niższe odsetki studentów z kierunku prawniczego. Przy odpowiedziach negatywnych (raczej nie; nie,

w ogóle z tym nie zgadzam się) zanotowano wyższe wskaźniki wśród przyszłych prawników, a niższe wskaźniki wśród przyszłych pedagogów. Należy zwrócić uwagę, że studenci z kierunku prawniczego często udzielali innych odpowiedzi, które były ciekawe, a oto niektóre z nich:

- „nie dla wszystkich”,
- „nie dla Polaków”,
- „będzie takie samo z możliwością pogorszenia”,
- „początkowo będzie lepsze, później zrodzi antagonizmy i wrogość – będzie to »sztuczny twór«”,
- „lepsze dla zdolnych i dobrze wykształconych”,
- „wszystko będzie zależało od samych ludzi”.

Podsumowanie

Studenci wykazują zróżnicowane opinie wobec idei integrującej się Europy. Zróżnicowanie widoczne jest przy analizie odpowiedzi studentów z różnych kierunków. Przyszli pedagodzy wykazują częściej optymizm. Przyszli prawnicy, częściej są krytyczni, podają problem głębszej analizie. Również widoczne jest zróżnicowanie w odpowiedziach studentów o różnym poziomie aspiracji edukacyjnych. Studenci o wysokim poziomie aspiracji edukacyjnych są bardziej zdecydowani w wyrażaniu swoich opinii w porównaniu ze studentami o niższych poziomach aspiracji edukacyjnych. Wykazują również w większości postawy optymistyczne co do powodzenia realizacji idei integracji europejskiej.

Summary

W. Wróblewska – *Students in the face of an idea of European Integration*

The process of European Integration is nowadays very popular subject to explore. According to Author, it is very interesting to get learn how students of the fifth years of Pedagogy and Law studies consider membership of Poland in European Union.

In the article, Author presents some data from research of the area. The two main questions students were asked, were as follow:

1. Do you consider the idea of European Integration as possible, or rather an utopian one?
2. Do you agree with the statement, that our life in integrated Europe will be easier than it is now?

Data shows, students have mixed opinions about an idea of European Integration. Some of them were enthusiastic and optimistic (students of Pedagogy) while some were rather sceptic (students of Law).